Kalejdoskop 06/2024

TEMAT NUMERU: W ŚWIECIE NISZY

Kultura alternatywna – alternatywa kultury [TEMAT NUMERU]
Maciej ŚWIERKOCKI

W dobie internetowych mediów elektronicznych, gdy każdy w każdej chwili może dotrzeć do każdego w każdym zakątku świata, status jakkolwiek pojmowanej kultury alternatywnej musiał ulec zmianie – weszła ona zatem w skład kultury popularnej niejako „na stałe" i czasami nadal przemodelowuje ją od środka. Nie z zewnątrz, bo „zewnętrza" już właściwie nie ma, odkąd Bob Dylan dostał Nagrodę Nobla. I już raczej nie rewolucyjnie, ponieważ w globalnym świecie „system" coraz rzadziej walczy z wywrotowymi ideami otwarcie i przemocą, a częściej, nierzadko przy pomocy pieniądza, oswaja je albo przeformułowuje na własną modłę i korzyść.

W świecie niszy [TEMAT NUMERU]
Aleksandra TALAGA-NOWACKA, Bogdan SOBIESZEK

Czy można jeszcze mówić o kulturze alternatywnej, a jeśli tak, to w jaki sposób się ona przejawia? Czym jest dziś mainstream, a co stanowi alternatywę wobec niego w dobie dominacji czy wręcz dyktatury mediów elektronicznych? Jednym z najbardziej narzucających się podziałów wydaje się opozycja między tym, co komercyjne, czyli tworzone dla zysku, lansowane przez główne media, modne, przodujące w liczbie odsłon i klików, a tym, co niszowe, oddolne, odwołujące się do upodobań niewielkich grup, co z trudem przebija się do szerszej świadomości. Kultura alternatywna wciąż jest głosem pomijanych, niezadowolonych, idących pod prąd.
Prezentujemy subiektywny wybór przedsięwzięć z Łodzi i województwa, które z różnych względów można uznać za alternatywne wobec mainstreamowej oferty kulturalnej. Skupiliśmy się na działaniach cyklicznych bądź miejscach, które przynajmniej od kilku lat istnieją w pejzażu kulturalnym regionu.

Subkultura metalu [TEMAT NUMERU]
Z Tomaszem BARSZCZEM rozmawia Bogdan SOBIESZEK

– Stajemy się produktem turystycznym. Restauratorzy na czas festiwalu przygotowują specjalne menu. Mieszkańcy widzą ludzi, którzy przyjechali na koncerty i przez kilka dni krążą po Aleksandrowie ¬– po sklepach, lokalach, miejscach noclegowych. Widzą, że to nie są przerażający antychryści, metalowcy, którzy chcą wszystko spalić i zostawić zgliszcza. To normalni ludzie – przekonuje Tomasz Barszcz, organizator odbywającego się w Aleksandrowie Łódzkim festiwalu Summer Dying Loud.

Mieszkanie dla sztuki [TEMAT NUMERU]
Z Adamem KLIMCZAKIEM i Jerzym GRZEGORSKIM rozmawia Aleksandra TALAGA-NOWACKA

– Sztuka powinna w jakiś sposób zaświadczać o teraźniejszości albo wręcz ją wyprzedzać. Mierzyć się z teraźniejszością w taki sposób, by stawiać znaki zapytania. Artysta szuka odpowiedzi na pytania, ale nie zawsze je znajduje. Może, ujmując to inaczej, artysta powinien mierzyć się z aktualnie funkcjonującą rzeczywistością i znaleźć odpowiedni język do jej opisania – mówią Adam Klimczak i Jerzy Grzegorski z Galerii Wschodniej.

Prezentująca tzw. sztukę progresywną, niezależna Galeria Wschodnia – w latach 80. uważana za jedną z najważniejszych w Polsce – istnieje nieprzerwanie od 40 lat w tym samym mieszkaniu przy Wschodniej 29/3. Miejsce jest sprawą kluczową, bo to często do tej przestrzeni odnoszą się twórcy prezentujący tu swoje prace. Kluczowi są również prowadzący – ich szerokie, międzynarodowe kontakty i ich rozeznanie w środowisku decydują o programie galerii.

Poza tym:

Rękopis – rzecz osobista, najdroższa [WYSTAWA]
Magdalena SASIN

Zygmunt Krauze urodził się w 1938 roku w Warszawie, ale lata powojenne spędził w Łodzi. Tutaj jako 15-letni chłopak, uczeń liceum muzycznego, przeżył swoją najsilniejszą, formującą inspirację. – Od dziecka uczyłem się gry na fortepianie. Studiowałem fortepian i kompozycję w Łodzi, później w Warszawie, następnie w Paryżu. Ale tym, co okazało się dla mnie fundamentalne i najważniejsze, było spotkanie z twórczością Władysława Strzemińskiego, z jego malarstwem i pracami teoretycznymi – opowiada artysta. – To, że stałem się kompozytorem, że obrałem ten, a nie inny kierunek rozwoju, zawdzięczam inspiracji Strzemińskim i jego obrazami, które znajdują się w łódzkim muzeum. Później, w ciągu dziesiątków lat mojej działalności, wielokrotnie współpracowałem z tą placówką: były tu realizowane moje instalacje, koncertowałem przy okazji różnych wystaw zagranicznych. Moje związki z Muzeum Sztuki w Łodzi trwają więc niemal przez całe życie aż do dziś. Jestem z tego dumny.
W kwietniu w Muzeum Sztuki ms1 w Łodzi otwarto stałą wystawą „Zygmunt Krauze. Archiwum twórcze”.

Nowości z archiwum [MUZYKA]
Bogumił MAKOWSKI

Unikatowe utwory ze ścieżek filmowych zgromadzonych w archiwum Wytwórni Filmów Oświatowych w Łodzi trafią na płyty winylowe i CD. Wśród nagrań są muzyczne cymelia, którymi WFO dysponuje jako jedyna w Polsce. Bogate zbiory od jakiegoś czasu penetruje Michał Wilczyński, właściciel firmy GAD Records. – Na nagrania muzyki do filmów zgromadzonych w WFO natrafiłem przez Wytwórnię Filmów Dokumentalnych i Fabularnych w Warszawie. Kiedyś, jeszcze w latach 70., był w Polsce dobry zwyczaj, że WFO wymieniała się z warszawską wytwórnią ciekawymi nagraniami – tłumaczy. – Pierwszym utworem z WFO odkrytym przeze mnie w WFDiF była kompozycja do filmu oświatowego „Ołowica” (1976) Bohdana Mościckiego, stworzona przez Józefa Skrzeka i zagrana przez zespół SBB.

KALENDARIUM wydarzeń w Łodzi i województwie łódzkim w czerwcu

Spis treści

16
Nasi tu byli...
Mieczysław Kuźmicki

17
Niech nam się Pani pokręci.
Andrzej Poniedzielski

—
Temat numeru

20
Kultura alternatywna. Alternatywa kultury.
Maciej Świerkocki

26
W świecie niszy.

30
Subkultura metalu.
Rozmowa z Tomaszem Barszczem

34
Mieszkanie dla sztuki.
Rozmowa z Adamem Klimczakiem i Jerzym Grzegorskim
—

38
Rękopis – rzecz osobista, najdroższa.
Magdalena Sasin

42
Prawa ręka artysty.
Dariusz Bilski

44
Genealogia z noblistą w tle.
Andrzej Sznajder

46
Dlaczego nie czytam wielkiej literatury?
Łukasz Barys

47
Galeria Kalejdoskopu – Maciej Zieliński

52
Andrzeja Bartczaka sztuka permanentna.
Gustaw Romanowski

55
Nowości z archiwum.
Bogumił Makowski

58
Trzy kolory. Niebieski – Confiteor.
Łukasz Maciejewski

60

Mecenas najwyższej próby.
Piotr Grobliński

64
Wokół willi Kindermannów.
Maria Mażewska

67
Pisarze do kufli!
Maciej Robert

68
Kalendarium

„Kalejdoskop” 06/2024 do kupienia **od 29 V** w punktach Garmond-Press i Kolportera oraz w salonach empik w całym województwie łódzkim, a **od 28 V** – w recepcji Łódzkiego Domu Kultury przy ul. Dowborczyków 18 (II piętro biurowca).
A także w prenumeracie redakcyjnej.

„Kalejdoskop” 06/2024 jest dostępny także jako e-book na Virtualo.pl.

Naszych najlepszych tekstów w interpretacjach aktorów scen łódzkich związanych z Łodzią i regionem możecie słuchać na platformie „Kalejdoskop NaGłos”:
https://soundcloud.com/kalejdoskopnaglos

na okładce: DASHA, fot. VICTOR DEMIDENKO

KALEJDOSKOP MA 50 LAT!